

Statens Planteavlsforsøg
Meddelelse nr. 1772
86. årgang
29. marts 1984
Udgivet af Statens Planteavlsudvalg

Landbrugscentret, Statens Forsøgsstation, Tylstrup, 9380 Vestbjerg

Kvalitet af læggekartofler

Aage Bach

I forsøg 1982–83 i sorterne Bintje og Dianella er næsten sygdomsfrit læggemateriale sammenlignet med forskellige partier af brugsavl. De væsentligste fejl i de prøvede partier af brugsavl bestod i en større eller mindre grad af virus Y-infektion (rynkesyge), men der var også andre kvalitative defekter, som kan have påvirket udbyttet.

De dårligste partier gav op til 20% mindre i udbytte end sundt læggemateriale, og virus Y-infektion nedsatte udbyttet med omkring halvdelen af infektionsprocenten. Dårligt læggemateriale var nogle dage længere om at spire frem end sundt.

Hansa læggekartofler, 100% inficeret af virus Yn, gav 15% mindre i knoldudbytte end sundt læggemateriale fra samme parti.

Indledning

Adskillige faktorer påvirker kartoflers værdi til læggebrug – ikke mindst den sundhedsmæssige standard. Knolde inficeret med sygdomsfremkaldende svampe, bakterier eller virus vil alt andet lige give mindre udbytte end sunde knolde. Det er tidligere i forsøg og undersøgelser vist, hvor stor udbyttenedgangen bliver ved anvendelse af sygdomsinficerede læggekartofler.

Formålet med de refererede forsøg var at sammenligne avlen efter sundt læggemateriale med avlen efter eget ukontrolleret læggemateriale.

Forsøgsplan, læggemateriale

Tylstrup-avlen, led 1, er avlet ved Tylstrup forsøgsstation og svarer i kvalitet til SE-avl. Lægge-

kartoflerne i led 2, 3 og 4 er forskellige partier fra år til år. Led 2 er indkøbt SE-materiale, og led 3 og 4 den såkaldte brugsavl, fremskaffet hos avlere, som selv ville anvende de pågældende partier til læggebrug. De er af en kvalitet, som anvendes af mange avlere, der ikke udskifter læggekartofler hvert år. I 1983 blev i led 3 anvendt Dianella, kl. AA, som var klart bedre end brugsavl.

I tabel 1 er anført en kort beskrivelse og bedømmelse af kartoflerne ved lægning.

Forsøgsbetingelser

Forsøgene blev gennemført på let sandjord ved Jyndevad og Tylstrup under så vidt muligt optimale vækstbetingelser med hensyn til gødskning og vanding.

Der tilførtes ca. 150 N, 60 P og 190 K pr. ha. I 1983 yderligere 50 N som eftergødsning. Kartoflerne blev forvarmet inden lægning i bekvem jord i sidste halvdel af april. Renholdelse skete ved sprøjtning med 0,5 kg Sencor pr. ha, og der blev foretaget beskyttelsessprøjtning mod kartoffelskimmel. Vanding efter behov, ca. 30 mm pr. gang.

Resultater

Der blev foretaget optælling i marken af syge og svage planter, tabel 2. Det var altovervejende virus Y, rynkesyge, der var tale om, medens der kun var ubetydelige angreb af bladrullesyge og sortben. Der var næsten fuld plantebestand i alle led, 40.000 planter pr. ha, og ingen skimmelan- greb af betydning.

I tabel 3 er knoldudbyttet anført. Da der er anvendt forskellige partier i de 2 år, er enkeltresultaterne taget med i tabellen.

Ved at sammenholde udbyttetallene med optælling af virus Y ses, at der er ret god overens- stemmelse mellem virus Y-angrebne planter og nedslag i udbyttet.

Udbytteneiveauet er højt, også efter de dårlige læggekartofler. Der kan altså nås meget ved god pleje, men alligevel er der en nedgang i udbyttet på 20% på grund af for dårlig kvalitet af læggema- terialet.

Ved optagningen blev der foretaget størrelses- sortering og bestemmelse af knoldvægt samt be- dømmelse af rådne knolde, men der var ingen væ- sentlig forskel mellem forsøgsleddene.

Virus Yn-inficerede Hansa kartofler

Ved Tylstrup (1982), blev læggekartofler af sor- ten Hansa, som var 100% inficerede med virus Yn, sammenlignet med sunde Hansa fra samme parti, og med Hansa fremavlet ved Tylstrup. I 1 forsøg i 1983 blev avlen efter de virus Yn-angreb- ne knolde fra forsøget i 1982 sammenlignet med avlen efter sundt materiale af Tylstrup-fremavl, tabel 4.

Angreb af virus Yn er vanskeligt at erkende i en mark med kun få angrebne planter, men med 100% angreb er der tydelig forskel at se mellem planterne i de sunde og de virus Yn-angrebne parceller.

Tabel 1. Bedømmelse af læggekartofler.

Bintje	Beskrivelse	Let beska- dige	% knolde med dybe stød- og rådpletter	Med vækstrevner
1. Tylstrup-avl	82 pæne, friske	0	0	0
	83 pæne, friske	0	0	0
2. Indkøbt SE	82 pæne, friske	4	0	0
	83 pæne, friske	0	0	0
3. Brugsavl 1	82 noget mørke, ikke pæne	2	2	4
	83 lidt mørke, ellers pæne	0	0	0
4. Brugsavl 2	82 pæne	2	0	0
	83 noget indskrumpne	0	0	0
<i>Dianella</i>				
1. Tylstrup-avl	82 pæne	0	0	0
	83 pæne	0	0	0
2. Indkøbt SE	82 pæne	2	0	0
	83 lidt stødte og mørke	4	0	0
3. Brugsavl 1	82 ikke pæne, mørke	3	3	3
	83 ikke pæne, mørke	6	6	0
4. Brugsavl 2	82 ikke pæne	4	4	8
	83 noget stødte, ellers friske	8	8	3

Tabel 2. Dato for fremspiring, % svage og syge planter, samt antal stængler/pl.

		Bintje				Dianella			
		Tylstrup- avl	SE- avl	Brugsavl 1	Brugsavl 2	Tylstrup- avl	SE- avl	Brugsavl 1	Brugsavl 2
Dato for fremsp.	82	26/5	1/6	30/5	1/6	27/5	25/5	1/6	31/5
	83	2/6	4/6	9/6	10/6	2/6	4/6	5/6	9/6
% svage pl.	82	3	6	7	6	2	4	18	19
	83	1	1	11	8	5	7	5	16
% rynkesyge	82	2	1	10	5	1	1	22	33
	83	3	2	6	24	4	3	8	27
Ant. stængl./pl.	82	5,9	5,8	5,9	5,6	4,9	5,2	5,2	5,3
	83	6,5	6,8	5,3	5,5	5,0	4,9	5,1	4,5

Tabel 3. Udbytte, hkg knolde/ha.

	Bintje				Dianella			
	Tylstrup- avl	SE- avl	Brugsavl 1	Brugsavl 2	Tylstrup- avl	SE- avl	Brugsavl 1	Brugsavl 2
1982								
Jydevad	557	551	501	542	628	581	545	529
Tylstrup	577	569	545	575	757	730	644	618
Fht.	100	99	92	99	100	95	86	83
1983								
Jydevad	485	456	478	373	550	538	497	426
Tylstrup	650	664	622	536	671	670	641	568
Fht.	100	99	97	80	100	99	93	81
1982-83								
% tørstof					25,8	26,3	25,8	25,2
hkg tørstof					168	166	150	135
Fht.					100	99	89	80

Tabel 4. Hansa, hkg knolde/ha

	Tylstrup-avl	Sunde	virus Yn-inficerede
1982, hkg	593	622	532
fht.	100	105	90
1983, hkg	590		452
fht.	100		77

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Abonnement på meddelelser fra Statens Planteavlsvforsøg kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlsvkontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. (02) 85 50 57. Abonnementsprisen er for 1984 90,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.
ISSN 0105-6514

Trykt i 6.000 eksemplarer.